

अपंग कर्मचा-यांना गट क व गट ड
पदांवर पदोन्नतीमध्ये दिलेल्या ३%
आरक्षणाच्या अमंलबजावणीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन परिपत्रक, क्रमांक : अपग-१००८/प्रक.१११/०८/१६-अ,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : ८.९.२००८.

वाचा:- १) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.-एसआरक्षी-१०९७/प्रक्र.१२/९७/१६अ, दि. २.५.१९९८.
२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.-एसआरक्षी-१०९९/प्रक्र.३७/९९/१६अ, दि. ५.३.२००२.
३) केंद्र शासनाचे ऑफिस मेमोरेंडम, क्र.-३६०३५/३/२००४/Esitt (Res), दि. २९.१२.२००५.
४) शासन पत्र, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.-अपंग २००२/प्रक्र.३३१/सुधार-३, दि. ७.६.२००६.
५) शासन परिपत्रक सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.-अपंग २००७/प्रक्र.६४/सुधार-३, दि. २०.४.२००७.
६) शासन शुद्धीपत्रक सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.-अपंग २००७/प्रक्र.६१/सुधार-३, दि. २५.५.२००७.
७) शासन परिपत्रक, क्र.-न्याय-२००७/स.न्या/प्रक्र १०३/१६अ, दि. १९.१०.२००७.

प्रस्तावना :- अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अर्धानियम, १९९५ (१९९६ चा
१) हा अधिनियम जम्मू व काश्मीर राज्य वगळता, संपूर्ण देशांमध्ये दि. ७ फेब्रुवारी, १९९६ पासून लागू करण्यात आला आहे.

२. संदर्भाधिन दि. २.५.९८ च्या परिपत्रकासोबतच अधिनियमातील ३२ आणि ३३ चे उतारे जोडून सर्व नियुक्ती अधिका-यांना पाठविले आहेत. त्यानुसार अर्धानियमाच्या कलम ३२ नुसार राज्य शासनाने अपंगासाठी आपल्या आस्थापनेवरील जी पदे आरक्षित करता येतील ती पदे शोधून काढून निश्चित करणे आवश्यक आहे. मदर अर्धानियमाच्या कलम ३३ नुसार अपंगांचे नियुक्तीसाठी किमान ३ टक्के पदे आरक्षित करणे आवश्यक आहे. त्यापेकी प्रत्येकी एक टक्का पदे अनुक्रमे १) अंध/अल्पदृष्टी २) बहिरेपणा ३) अस्थिव्यंग किंवा मंदमती या व्यार्थाने ग्रंथ असलेल्या व्यक्तीसाठी राखून ठेवणे आवश्यक आहे. या कलमात विशिष्ट कामाचे स्वरूप पहाता, ज्या आस्थापनेवर अपंगासाठी आरक्षण करणे शक्य नाही. अशा बाबतीत सूट देण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

३. संदर्भाधीन दि. ५.३.२००२ च्या शासन निर्णयान्वये राज्य शासनाच्या सेवेतील गट "क" व गट "हु" मधील अंध / अल्पदृष्टी, कर्णबधिर, अस्थिव्यंग किंवा मेंदूचा पक्षघात या अपंग कर्मचा-यांना पदोन्नतीत प्रत्येकी १ टक्का याप्रमाणे एकूण ३ टक्के आरक्षण विहित करण्यात आले आहे. पदोन्नतीमधील हे आरक्षण गट "क" मधून गट "क" पदावर, गट "ड" मधून गट "ड" पदावर आणि गट "ड" मधून गट "क" पदावर अपंगाच्या नियुक्तीस योग्य ठराविलेल्या पदांकरीता असेल व अपंग कर्मचा-यांचा पदोन्नतीसाठी विचार करताना शासनाने वेळोवेळी विराहित केलेले पदोन्नतीसंबंधातील नियम, आदेश व निकष (उदा. पदोन्नती लगतच्या पदावरील किमान सेवेचा कालावधी, विहित विभागीय/सेवा प्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा, गोपनीय अहवाल इ.) यानुसार कार्यवाही करण्याचंही आदेश दिलेले आहेत.

४. सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभागाच्या पत्र क्रमांक-अपंग-२००२/प्र.क्र.३३१/सुधार-३, दि. ५.५.२००६ च्या पत्रान्वये पुढीलप्रमाणे सूचना सर्व प्रशासकीय विभागांना देण्यात आल्या आहेत.

- १) अपंगासाठी आरक्षित पदे भरण्यासाठी तसेच अपंगाचा अनुशेष मोजतांना अपंग व्यक्ती अर्धानियम १९९५ अमंलात आल्यानंतर निर्माण झालेली रिक्त पदे विचारात घेण्यात यावीत.
- २) वरील प्रयोजनार्थ केंद्र शासनाच्या दि. २९.१२.२००५ च्या परिपत्रकान्वये विहित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना अमंलात आणाव्यात.

सदर सूचना अंमलात आणण्यासाठी वरील दि. २९.१२.२००५ च्या परिपत्रकाची प्रत वरील दि. ५.५.२००६ च्या पत्रासोबत जोडली होती व सदर पत्रातील सूचना सर्व प्रशासकीय विभागानी त्यांच्या अधिनस्त अमलेत्या सर्व कार्यालये, महामंडळे व संस्थांना निर्गमित कराव्यात असे कळविले होते.

५. अपेंगांना पदोन्नती देण्याची कार्यवाही होण्यासाठी सदर सूचना पुन्हा खालीलप्रमाणे देण्यात येत आहेत :-

शासन परिपत्रक :-

अपेंग कर्मचाऱ्यांना गट "क" आणि गट "ड" मधील पदांवर पदोन्नती देण्यासाठी अपेंग व्यक्ती अधिनियम, १९९५ (१९९६ चा - १) हा अधिनियम लागू झाल्यापासून म्हणजे दि. ७.२.१९९६ पासून रिक्त होणारी पदे विचारात घेऊन कार्यवाही करण्याच्या सूचना पुन्हा देण्यात येत आहेत.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०९०८११३०२२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दि. १०.५.२०१६)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

राज्यपाल यांचे सचिव,

मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

तपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

सर्व मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मुख्य सचिव,

शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव,

* प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,

* प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,

* प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,

* प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान सभा) विधानभवन, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान परिषद) विधानभवन, मुंबई,

* सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,

सर्व विभागीय आयुक्त,

राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व महानगर पालिकांचे आयुक्त,

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

सर्व मुख्याधिकारी, नगर परिषदा/नगरपालिका,

संचालक, मार्हिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,

अवर सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,

आयुक्त, अपेंग कल्याण, ३, चर्च रोड, पुणे,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

मंत्रालयीन विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख,

सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,

निवड नस्ती,

* पत्राने.

H १९३५-१ अ